

No més drets sense llibertat.
No més llibertat sense drets.
 Los drets individuals son imprescriptibles, ilegibles e inalienables. Legislar la Llibertat baix pretext de garantir-la, es cometre atentat contra ella. La llibertat propiament dita abans comença la llibertat ajena. Es licit, donchs, al individu fer tot lo que no perjudiqui a un altre. La resignació que predicen las religions no es més que la fórmula del engany ab que s'preté perpetuar la injusticia social en lo món. Las religions son caixas d' ahorros que viuen de la estafa d' admetre capitals en la terra, assegurant pagar crecscuts interessos al cel.

LA TRAMONTANA defensa ls principis liberals més avansats, sense atenuants de cap mena. La TRAMONTANA es anti-religiosa de totas las religions, perquè totas son igualment dolentes y depressives pera la dignitat y la inteligencia humanas. La TRAMONTANA en política defensa sempre al més adelantat contra l' més reaccionari, y sosté la necessitat d' una gran reforma social que transformi l' modo de ser del productor, evuy supeditat al capitalisme. La TRAMONTANA no está afiliada a cap partit, servint los interessos generals de la llibertat sens compromisos ni preocupacions de sectari.

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

PREUS DE SUSCRIPCIO
 Espanya, 1 pesseta trimestre.— Extranjer, 1
 Las suscripciones se pagan per adelantat

ADMINISTRACIO: carrer de Ponent, 1, 1.º: BARCELONA
 Pels pagus s' admeten llibreries del Giro Múnuo, lletres de fàcil cobru y sellos de 15 cénitims. No s' admeten llibreries especials de periòdichs

PREUS DE VENTA
 Número solt, 5 céntims.—30 exemplars, 1 pta.
 Surte á llum puntualment cada divendres

INSPECCIONS HIGIÈNICAS

Señor Alcalde mayor:
 si vol lograr fama en gran,
 desinfecti de microbis
 la Casa de la Ciutat.

SUSCRIPCIÓ

à favor de las victimas dels representants de las Tres Classes de Vapor, quin import serà entregat setmanalment al Centre local de las Societats obreres de Manresa.

Pessiers

- De la TRAMONTANA, 5 pessiers. — A. A., 1.—Hilari, 1.—Un emigrat per culpa dels vaporsos, 0'25.—M. V., 0'50.—Joseph Parrera, 2.—Joseph Boixader, 0'60.—Un Anarquista, 0'30.—Bon fill, 0'25.—I. Guerrero, 0'25.—Andorra, 0'25.—Girbel, 0'50.—F. Buté, 0'25.—Un de las Tres Classes de Vapor, 0'25.—Font, 0'50.—A. G., 1.—Alexandro Mayni, 1'50.—Un que coneix molt be les estales de certs representants, 0'50.—Un enemic dels polliansos de la creta que cobran dels obrers, 0'50.—Un Mariner, 0'25.—Un desterrats, 0'25.—Un, 0'50.—Balsells, 0'50.—Martirell, 1.—Girbel, 0'50.—F. Buté, 0'25.—Un, 0'10.—Ferrà, 0'25.—Maria, 0'25.—R. Torres, 0'25.—Lansach, 0'10.—Joseph Revell, 1.—Alonso, 0'20.—R. S., 0'50.—Un astrer, 0'25.—Epi, 0'25.—Correa, 0'25.—Un enemic de ganduls vaporsos, 0'25.—Total, 25'55

Societat d'Obrers Tipògrafs, a compte de la cuota extraordinària per Manresa. 30'00

Suscripció voluntaria en la impremta de Ramires, recollida per P. Torres. 14'90

Suscripció en la Centre Obrer Instructiu del Poble d'Estadística.—Escudé, 0'50.—Blat, 0'25.—Castelló de Simón, 0'25.—Manel Codina, 0'50.—Joan Ferrer, 0'25.—Manel Comas, 0'50.—Joseph Vives, 0'25.—Joan Guàrdia, 0'25.—Artur Tallades, 0'50.—Sanyal, 0'20.—Joseph Betlori, 0'25.—Ramon Llorens, 0'25.—Juncosa, 0'25.—Fernando Rodrigo, 0'50.—Joan Salas, 0'25.—Queralba, 0'25.—Francisco Castelló, 0'25.—Joan Ribes llauradó, 0'25.—Alexandro Casas, 0'50.—Jaume Mundó, 0'50.—Total, 7'35

Varios treballadors de la fàbrica de puas y lliços de Carreras Alberich. 4'30

Suscripció en la Societat d'Obrers Sabaters.—Recullit en la fàbrica Vila, 3'00.—Id. id. Gades, 1'00.—Id. id. V. Dominguez, 1'00.—Id. id. Camps Sagrado, 0'50.—Juan Ros, 0'50.—Francisco Brunet, 0'50.—Joseph Casas, 0'10.—N. N., 0'20.—R. S., 0'25.—Matias Perpiñá, 0'30.—Zanon Tatzona, 0'50.—M. Pacheco, 0'50.—Salvador Castells, 0'25.—Total, 39'05

Suscripcions d'Obrers Frigorífers.—Ramon Torres, 0'50.—Un explotat, 0'50.—Joan Argelaga, 2.—Guillem Vidal, 1.—Recullit en la intineria de Sert y Solá, 3.—Id. de Carrerogio y Trinxet, 2'10.—Id. de Durán, 3'25.—Id. de Casals y Paloma, 4'75.—Id. de Roqueta, 1.—Id. de Artadó, 12'30.—Id. de Caballeria, 4.—Id. de Esteve Puig, 1'50.—Id. de Murta, 0'10.—Id. de Fàbrega, 1'35.—Id. de Oliveres, 3.—Id. de Vda. Llobat, 2'40.—Id. de Vda. Robles, 6.—Id. de Buhigas y Sarnó, 8'85.—Id. de Geroni Roatoll, 1'75.—Id. de Ramis, 1'25.—Total, 66'30

Suscripció en la Giró de Palates.—M. B., 0'25.—Isidro Ribera, 1.—Francisco Montserrat, 1.—Ramon Baccardi, 1.—Joan Santos, 1.—Cuyás, 0'20.—Cugul, 0'20.—Simón, 0'20.—Moisés, 0'25.—Mate, 0'20.—Biscardi, 0'20.—Ignasi Montañé, 0'50.—Pere Badia, 1.—Un devot, 0'25.—Seleador Prats, 0'25.—Anton Vidella, 0'50.—Joan Vidella, 0'50.—Anton Oro, 1.—Josep Tabas, 1.—Jaume Puhit, 0'25.—Oliver, 0'25.—Pere Morros, 0'25.—Marcos Vilas, 1.—Bartomeu Piledella, 0'25.—Total, 13'60

Total de aquesta llista. 300'60

Continúa obrerta la suscripció en la Administració d'aquest periòdic, en la impremta, en la Societat d'Obrers Tipògrafs, carrer de Ferlandina, 20, 1.ª y en la Giró Obrer del carrer de Sant Olegari, 3, 1.ª, en Barcelona; y a Graça en lo carrer de la Travesera, n.º 30, tenda.

Los corresponals y suscriptors directes de fora quedan autoritzats per obrir suscripcions rementent cada dilluns l'import en sellos de 15 céntims o llibrassos del Giro Mátuo, corrent sempre a càrrec de LA TRAMONTANA tots los gastos d'envio d'cambí.

MES SOBRE LO DE MANRESA

Lo que succehí l'passat diumenje en la ciutat del Cardoner acaba de completar lo quadro pintant qui son aquests representants de las Tres Classes de Vapor que tant pagan agressions contra socialistes com fan tornar a treballar als obrers a lo millor d'una huelga.

Lo Centre local de Manresa havia convocat una reunió obrera pera analisar algunas cosas succehdas ab motiu de la passada huelga, quina noticia anticiparen ja l'divendres y l'disapte de la setmana passada varhos diaris de aquesta capital, donantla alguns simuháneament ab la de que l's representants de la Federació que es seva havian conferenciat ab lo gobernador civil de la provincia.

Y vingué l'diumenje y alguns dels célebres representants d'ofici anaren a Manresa y allí contan que s'avistaren ab la primera autoritat local.

Y vingué la tarde prop de la hora de la reu-

nió, y acompanyats d'una dotzena de donas (sempre las donas pera resguardarlas) entraren los eternos representants al lloch abont s'havian convocat los obrers de Manresa pera analisar la huelga. Y a enfilaren a dalt de las taulas crident y dihent que ells pendrian la paraula tan si vollian com si no, y comentant ja a moure esbaltit. Los manresans los contestaren que si la autoritat permetia deixarlos parlar, ja que l'avis de reunió no era per controversias, que parlessin, que també se l'contestaria, y que si la autoritat no l's volia permetre l'parlar en aquella reunió, se l'n convocaria una pel próxim divendres, dia festiu, abont podrian dir tot lo que volguessin y serian contestats. Y en lloch de tendre tan bonas rahons los representants dels salariss, continuaren esbaltant. Y a tot aixó l'arcalde de Manresa, que s'estava en una casa proxima, dihent que si no l's comensava la reunió no deixaria ferla, porque ja era l' hora indicada en la convocatoria. Entrent las donas portadas allí pels jefes de la federació cridavan com esperitadas (era las consignas) y empindia ja la concurrencia, pujaren alguns dalt de las taulas a fer saltar als escandalosos, que quan se veieren ab las duras y las maduras baixaren y d'allí s'disposavan a tindre d'abandonar lo local ells y las sevas donas si os plu per forsa.

Y en aquest moment suprém, quan ja l's representants eren a la porta y tot anava a quedar com una bassa d'oli, avistat a temps l'ALCALDE, maná dissoldre la reunió ABANS DE COMENSARSE, entre la indignació de tothom.

No s'heu aquí ben clara la diplomacia par da d'aquests representants? Si, y tothom s'explica l'acte del alcalde de Manresa per la visita al gobernador dels directores de la Federació, algun d'ells subordinat de la primera autoritat de la provincia a la vegada y per lo tant en bonas relacions pera obtenir lo que l's convingués.

Aixó no obstant... iquan crats van si creuen que evitant aquella reunió no l's vindrà demunt la pedregada que l's amaga per sos actes y sa conducta!

Aquell mateix dia s'acordá a Manresa, y seguiran moltas poblacions de la conca del Llobregat fentho, fundar nova societat de las Tres Classes de Vapor separada de tals representants, que s'menjan lo pa dels obrers y son luego sos pitjors enemics.

A aquesta campanya ha contribuít y contribuirá no poch LA TRAMONTANA, tant per son amor a la causa del obrer com per vergonya dels que estan malalt nostre directar li envien renyut assessis a agredirho miserablement y a traicció, no gosant cap d'ells a presentarseli noblement y cara a cara.

MARGARIDÓ

UN POEMA CATALÀ D'APRILS MESTRES

III y ÚLTIM

Lo cant quart es la exposició psíquica de la situació en que s'troba la orfaneta Margaridó devant del soldat francès allotjat a casa seva, mentre dorm tranquil y confiat, y ella vetlla esperant mitja nit quan lo prego convingut manará malar lo porch cada veht que n'tinga. Margaridó se troba devant per devant de un problema arduos, difícil de resoldre. Ella es patriota per sentiment, le odi al francès porque ho respira en l'atmosfera que la rodeja. Pero també es noya y té un cor sensible. Y los dos sentiments, lo de patria y lo de humanitat, pugnen ella pera triufnar cada un de per sí, mes sempre l'un crida l'altre y abdós están en lluya obrerta, mentres passa la nit, lo prego s'es fet, lo gall canta y naix lo nou dia.—Per ara lo sentiment humé es més poderós que l'patriotisme.

Després en lo cant cinqué, continuant lo del anterior, se desperta l'tambor, va pera sortir del allotjament, quan Margaridó li diu:

—Deixa un repós los teus arduos de guerra, dia ab veu d'amenassa. Deixa altra vult la mortalla en terra, ets lo meu presoner, d' aquí no t'passa.— Mes ell no l'ha compresa, y carregantse la caixa en bandolera, tantost dret a la porta s'abandona la un pas Margaridó, crident: ¡Arriba! No t'pot sortir; enfronta greus y caills.— ¡Apàrtat, criatura!— Y l'tambor fent un pas y una rialla s'encara ab la fàbrica que l'detura.—És hora de partir, y at la brigada

mal s'avenen follis; si no extensim de marxa... sal vegale, tal vegada gustia m' arrestarias. Déixam ferre un potó, que aquesta volta sola tincn temps per beurete.— La noya s'encruja, cadé resolta sus bras colrat y vivament l'aparta.— ¡No surtiras!— ¡De fora ó gral! es massa que tant temps me demoris.— ¡No t'passa!— Y per qué no!—Perque no t'passa, porque... si vull morir ni vull que moria, ¡Ho entens ara per qué? Perque sorpresa la columna almirada no ha quedat esta nit gule francesa que una fals amant no haja ferida; perquè tota sagadora tota la cumplian la consigna donada. De cant francoses que esta nit dormian un noi n'ha desperat a matinada; y aquest era tu, porque m'he fetis indigne de dirme sagadora. Ara surt si tens cor, y la consigna caya sobre l'francia y la treydra.— Mentida!— ¡Deu ho fía!— ¡Es qu' es mentida!— ¡Qué més prova demanas! ¡No sentis lo poble com s'alegra y crida! ¡No sentis tocar a festa las campanes!— ¡Tantime aquí indefens, sense resistencia, com es que generosa m' haguera perdonada la existencia! ¡La vida del contrari es tan odiosa!— Margaridó vol conxetar... prou gruha, prou s'aforsa y batalla, però en son coll tota paraula s'acha y s'acha l'cap y s'envoleta... y calla.— ¡Déixam sortir d' aquí! No, no podria ja més temps escoltarte; sento un buil de carner que m' abanca... y m' hafen tentacions de trossarte. Vull que aquells morts de venas escoldas lo que tu m' dius mes dignes, vull sucumbir allí honest mes camaradas sense honra han sucumbit, venjats que sigan.— Llavors Margaridó cayent en terra, sanglotant esbarbada, en sos genolls nervosament s'aferra, y enciant ab lo brill de sa mirada:— ¡Tingas pietat, si no a festa, crida— de mi la salvadora! La vida no t'perdaya, ara es més vida; recorda que si esta viu jo si traydra.— Y enjunyit pel clamor d'aquella dona que malgrat ell l'arresta, pels cant que l'poble victoriós entona, per las campanas replicat a festa, pel tinteup d' una llágrima brusceta y l' foch d' aquella estreta... sobre la pedra de la ller s'asenta guaytant anorreat a la orfaneta.

Margaridó sonria; ¡esté salvada! Lo guayta fit-a-fit, s'acha, vacila... y llagant com a dona que no té el del presoner, que pot partir tranquila; ¡hignente l'esclopet a la cintura y despenjant aquells fols mateixos, —No es cert que no t'mouras! Adéu—murmura. Y s'allunya cantant dret a la fencia.

Ara ja l' sentiment humé, que ha deturat lo bras de Margaridó, s' es convertit en altre sentiment més particular, més íntim; la orfaneta se sent a la vegada presonera del presoner; lo estima com abans l'odiava. L' amor acaba de vencer al patriotisme, com primer l' ha venut lo humanisme de la Margaridó. Aquesta se n' va al bosch a treballar com cada dia y a totas horas se sent possihda de una sensacions per ella may sospitadas, que l' poeta no las descriu, las exposa, las f' sentir com Margaridó las sentia, sense descurdar un detall. Y tot es just y tot es exquisit y tot es humá y satisfat a tothom. Cap al tart, Acoladora, pantejat, anansia, pesa l' ditell que l' sol posant ja deura, y murmura: ¡Ja soch aquí!— ¡joies sobre l' rónch escó se deixa caure. Y aquí comensa entre l's dos un verdatre idili cap mica rebuicat, gens convencional. No volém comiarho, per més que ns recha. Ho comiarim tot, bo-y remarcant las bellas que atorsora, mes la conciencia ns ho priva.— Lo soldat explica sa historia y resulta també orfe, fill d' uns pares nobles, molt riches, guillotinat per conspirar contra l' poble quan la Fransa era jacobina, essent ell petitet y a dida en un fondal del Pich de Tossa, es a dir, en terra franca, pro de llengua catalana. Y com no t' trobesen ni son nom, ni sos titols, ni sos bens, als dotze anys lo feren sentir plassa de soldat y vingué a Espanya portat per l' etzar de la guerra.

Quan ja ell s'ha explicat, li pregunta Margaridó que pensa fer. Y ell ab paraulas saturadas de un patriotisme que s' compren molt be en sa situació, diu que se n' vol etornar allí abont hi haja algun soldat francès en vida, porque fora d'allá tot lo que sent y mira, tot li fa horror.

—Fins jo?—li diu Margaridó. Y ell agrahit, no obstant, a la que ab son cor de dona li ha respectat la vida, quan debia matarlo, respon:

tan nom invocaré per beneficiar
cada volta que t'aculli i som de mare;
pero avuy no pot ser, avuy emare
tot me meu a olivadar i aburcir.

Resposta molt natural, pel cas, empro que
no la desitjava aixís Margaridó, que no pogué
comprimir un sospir ni deturar duas llàgrimes,
que borrà amantat. — ¡Avuy, donchs, partirém!
— murmura.

Y en sent la veurada, protegit per la fosca
se'n anitzien fins a trobar la guardia francesa de
Castellafallit.

Fins aquí arriba lo cant sísé, y lo seté es una
descripció de la sortida i la nit, travessant boscos,
y té un sabor, una justesa y un art admirables,
pro sense tes de lirismes sobers, perquè
si una railla, i un mot se'n volia treure, alló
hi faria falta.

Tres horas fa que marxan y en tres horas
cap del dos ha dit res, no més llavors
amparat per la veu del fustaire.

Sent son romàntic,
Margaridó per pendre ald' i detura,
estreny la mà al tambor y aixís murmura:

MARGARIDÓ
(Lo veus aquests tones!) i sent la figura
veure la torre que se guanya y que l'espera...
allà dalt son los tecs, veshi, allà es França.

Adú per sempre més, corre a abraçarlos,
mes ay, quan te preguntan
per tos companys, ab l'ansia de venjarlos
tu respondras: No hi ha perill que muntis,
son allà boix, i boix, que se'n anitzien
esperant que baixés a despartirlos.

Y avuy mateix, — avants que altra vegada
torni a cantar lo gall, — mare, fadrines,
los vallets indolenes, la maynada,
fent estíbe de carn emicollada
juran entre las cadenes y las ruinas;
y al cim d'aquell carnat, per bandereta
clavellu i cap traydor de la orfaneta.

MARGARIDÓ
Margaridó, per Deu...
MARGARIDÓ
L' hora s' acaba.
Lo secret espantat d'aquesta veu
l' he emerrat en ton cor, vé, tu resposta
será l' toch de ventosina
del company íntimat que en pau descança,
y de la mort d' un poblet... y d' una dona.

MARGARIDÓ
Respon per mi, Margaridó, tú ets bona,
fesme digne de tu. ¡Qué vols que diga!

MARGARIDÓ
Dirás que adactepat per la fatiga,
resagat y sense osma
has caygut defallit a capredada;
que al retornar en tu, de la brigada
ni rastre has descahert; que a la ventura
has vingut restreint la fundalada...
Aixó t' suplico en nom del cel que digas.
¡Ho dirás!

MARGARIDÓ
¡Benhit sigas!

MARGARIDÓ
Desde avuy al cridar-me la conciencia:
¡Qué n' has fet de la patria, renegada!
¡Qué n' deus la independència!
¡Quants francesos has mort!... jo i la vegada
—No n' he mort cap, i respon tranquilla,
peró he salvat un home y una vila.

MARGARIDÓ
E'n tu podém separar, estich abella.
A mi m' crida i benhit sigas, i tu la guerra;
diga'm adú per la guerra volta
que maynás nos veurém sobre la terra.

MARGARIDÓ
¡Maynás!... pero ¡qué hi fa! Quan defallida,
sola en lo mon, la soletat m' espantá
pensar que molt lluny tinc una vida...
Y seré tan ditosa s'olla menacha!
Tu sigas en pau ab mi tot font te viu;
pero fés que l' atar altra vegada
no torni a durte al devant més un dia,
perque Margaridó, la renegada...
¡tornarás a salvar-te si podés!

MARGARIDÓ
Adú, ja pots partir.

MARGARIDÓ
¡No encare!

MARGARIDÓ
Pensa
qu' ets franca y solida: sia alló hont sia
que algún soldat frenat en vida hi hagi
alló t' crida la patria en sa defensa.

MARGARIDÓ
¡La patria, diu!... ¡No sabe hont es ma patria!
Avuy l' he coneguda y benchida:
la meua patria es tu, cor catalana,
que sent beisme de mort n' has donat vida,
que d' onemga d' ets tornat jermana.

MARGARIDÓ
Llavors, oh, llavors
barrant rancors y perdinant agravis
la estreny entre sos braços ton braç;
y aprenent los seus llavis en sos llavis;
li diu un bes... ¡quin bes aquell, pobret!
lo primer que rebia la orfaneta.

MARGARIDÓ
Y sentint en son coll los braços d' ella,
sentint humilitats en sa pupilla,
— ¡Qui s'ach! diu, Margaridó jermana!
poder desat ¡qui s'ach! ma bona estrella...
Y al ferelich, ¡Qui sia! d' un centinella
respó un cri de França!

MARGARIDÓ
Y arribém al últim cant del poema, lo cant
vuyt. Margaridó soleta al mitj del bosch, ano-
ntrada per las impresions de la despedida, pre-
sa per la forma del amor, que desconxilla y de

la qual encara no s' en donava compte cabal,
divaga, pensa ab lo petó rebut, y murmura:
avuy seixó, avuy só, y repetex las darreras
paraulas del francés, y esperansada, son cervell
no té correja ubricada com se troba en un
sens fi de recorts y d' il·lusions, bo y caminant
inconscient, no va atalayar-se de la veu d' un
centinella que per primera volta li crida: ¡Qui
va alló! — ¡Visquem y amém! — deya ella, —
¡qué dolís es viure! — y en son devari no s'
donava compte de la realitat y en mitj del mon
de recorts a que s' hiansava tot son ser, tampoch
sentia lo segon cri del centinella: — ¡Qui va alló!

Y lo donzella delant, ab pasme,
ve estavanet lentament, com un fantasma
que de gung s' estremixi:
— ¡Qui va alló! — repetex lo centinella
per recer cap, y l' arrea que amantella
en la calma cruzeix.

Tampoch la veu t' sentia. Lo llumense
brilla de cop... vacila la orfaneta
ferida al mitj del cor,
y com nota vibrant de la complanta
que t' rosainoy potser ferit no canta,
cria: ¡Je t' am! — Y mor.

Volen una narració més senzilla, més forta-
ment sentida y ab més ser exposada! Donchs no
la trobaré pas en català. Tampoch trobaré la
idea revolucionaria que informa tot lo poema,
en cap de las produccions fillas del renaixement
nostre. L' amor y lo patriotisme posats a prova.
Y d' una manera naturalíssima y sense paraulas
d' efecte teatral, no més desenrotllant lo
curs de la acció, resulta que l' amor pot més
que l' patriotisme, com aixís ha d' ésser ja que
lo primer es un sentiment natural que trasforma l'
nostre organisme portanets a ser capassos de
tot, y lo segon no es més que un instint inhu-
mà, de la manera com sol produhrse, explotat
per l' arfici diplomàtic burges. Lo patriotis-
me podria ser també un sentiment noble com
lo del amor, quan no portés a odiar als que l'
diccionari vulgar ne diu extranger.

Mes algú potser voldrà trobar que l' autor
del Margaridó no s' atrevia a accentuar sa ra-
dical manera de sentir sobre aquest particular
en que poch, molt poch, hi veuhem clar, y pod-
rà donar per tota raó que la mort de la Mar-
garidó sembla un castich a la traydora, a la mala
patriota. — No; es l' étzar, la casualitat, que la
porta a ser degradada fins en l' únich moment
felís de sa existencia. Y sí Margaridó es traydora
a la patria es en cambi una benefactora de la
humanitat.

Que l' autor no ha carregat de color la idea
que ell tenia, ¡ben fet! L' art n' hauria valgut
de menos y ara fingí li pot tenir res que dir.
Sempre es una bona qualitat tenir lo domini de
si mateix y saber coneixe lo límit de las cosas.

La endresa, curta, expressiva y de molta
forsa poética, revela que l' cervell del Sr. Ape-
les li mira entera ni es preocupat a lo burges,
quan diu:

Los cançons que anolaren nostra terra
sotomosa y rancats hem vist cayent,
los que venien als cançons francesos
tort i deplor carment com ells sotomosa...
y aixís estaranent.

¡Be s' mereixia l' autor de obra tan perfecta
com las poemes Margaridó, las demostracions
tributadas a mitjans del mes de Juny!
¡Que per molts anys!

Sallent lo 4 d' Agost de 1890.

Amich director Lo public treballador s' ha preocupat
fins ara de la hueste de Manresa. No fora que l' proce-
dura costara ha l' obrers d' aqueixas fabricas-praesos
qu' exaltaven vora amunt del Llobregat.

A Manresa s' ha acabat tot com s'ingú s' ho pensava:
calent en lo moment present en que tota los obrers n' ó
delt demostrativa para no caure vergonyosamente en
menes dels seus catalanes. En cambi, en la major part
de las colonias veuhem y sobre tot en aqueixa en que
lo despotisme patronal ataca més arretat, com es a la
Atarulla, cal Prat, cal Viladomiu, y altres, se mantenen
los obrers fermos y units com un sol home, decidits a no
separar al treball si no admitten los seus despitats.

Se crida que s' admetra d' obrers qu' endés en vega-
pansa de còch més. A cada la qüestió de Manresa, al-
guna dels fabricadors de dites colonias han probat d' an-
gugar, pero fent una aclarida de treballadors qu' espanta-
l' inútil es dir que han sigut despitats aqueixa que més
s' han distingit aqueixa dita en defensa dels seus drets.

Familias enteras, donchs, moltes families que per despit
de molts anys treballaven atit com a obrers, son ob-
jecte de tota classe d' humiliacions y victimas d' una

explotació la més vergonyosa, han sigut avuy no sol
despitats de la fabrica, sino llevadas al carrer, des-
embarrassant los pases que habitavan, y faltar escan-
dentament a las llochs, que no permeten treure a ningú
de casa sense que previamente se celebri judici de desauç.
L' amo no ha tingut per atit pany. No s' ha recordat,
ni, que tota la seva rigurositat li hauria proporcionat aqueixa
gent que despitava tan immensament de casa. Si ha assolit
despitats fura al govern, que aqueixa gent que a manera del
punt mossó d' enquadre y guardias civils, pero que dia
y nit li venien la colonia y l' amparu y l' ajudó a por-
tar i cap tota aqueixa malifecta, contra las que tot hom
deuria sobtarar. Alló no hi ha lley, ni justícia que ho
defenda. Los fabricadors, no solo tenen privilegi sobre l'
despit de no pagar contribucions, sino que a manera de
petitas dinastias, cada un se guberna la colonia del modo
que li plú. A entrada de foch se tancan las portas de
las murallas y ningú pot sortir d' allí sense permís del
amo. ¡Pobres del que s' atreva a contradir!

Lo mateix correu va a parlar a mans del amo y allí lo
repartir. Los periódicos liberals són sus disculpables
sempre. Lo treballador que se'n proposaciona alguna
no es delé que tot lo burges, es despatat. Alló no hi
pot entrar cap marxant, ni ningú pot comprar res que no
siga en la materia tened del amo. Ell los explota trabo-
llent y la arxiva després per medi de la venta de mach-
ucor y quan no, per medi de una banca de joch
que en lo còch d' establir se anaba per tot hom. A
dillona torna a tenir en son poder casi tot los diners
que ha repartit lo despitat. No hi ha establert allí la
pasa del grillut y del cap com ara a Cuba, pero per lo
demés, las humiliacions, las amonensas, las infamias
molt grameras, y las deshonras més greus han sigut allí
fins ara monada corrent.

Y bé, diran alguns, ¡Y l' alcalde y l' jutje que hi diuen-
hi! Pero no hi ha més jutje ni alcalde que l' amo. Aixó
sí, totas aqueixas indignitats se comenen, a despit de
tot hom, se venien, pero baix la procepció de la iglesia,
puig los fabricadors, los negrers d' aqueixa terra s' han
decidits a no pagar contribucions, sino que a manera de
petitas, obligar a tot hom a anar lo despitat a missa y
¡pobres del que hi falli! ¡Qué hi fa, deuen dir alló, sent
castitich com som, que fem mol iniquitats, si se'n pro-
porcionem un temple per anar a confessar y un capellá
que nos absolguí!

No obstant, y per fortuna de tots, los obrers han entés
que ja han sigut pro y massas hostias de carn y que
tanen dret a ser homes y volen ser-ho, però a tot lo
esquitx de reys y burxias hagus y per haver. Falta
soltament que trobin ajuda. No es sola una qüestió de
treball lo qu' en la causa del allí Llobregat se discuteix,
es una qüestió d' humanitat, a lo que nos cooperarí
tot hom, tot hom qui tinga car y dignitat.

No hi ha que reformar dita qu' gubernen. Tots a ben
cuyat fas ara d' ametrallar al treballador d'ibent que
aqueix fets concione contra la llibertat del amo, quan
es lo guberner, per amparar al amo y valentes de la força
bruta de que disposa, que la té tot hora concione contra
la llibertat del obrer.

A Sallent mateix tenim la mostra. Lo que ha passat
y passa ab l' alcalde es aqueix. Y aixó qu' en un home
que hasta s' hauria d' amagar sota terra, si tingues ver-
gonya, es foch d' anar contra la classe obrera. Aquí
tot hom veu que es alcalde un home que l' ven fer calat
quatre còch anys vora de la granada de San Jaume y
composé en sa majoria de obrers, y quan ve a ser a
entregar los fonsos, que puixava a més de noucentos
duros, no l' tingut cap: se l' havia gastat tota y tingut
d' aferrarlos en una casa que presentava, ab la promesa
de ferlos efectives al cap d' un any. Ha passat l' any y
aveu y encara guarda un cinch-centos duros. D' aquest
passat justament hi hagué reunió general y l' acordá l'li-
beral pagar portanito al tribunal.

Donchs aquest tipo es alcalde, que s' deya liberal y
republicà, nombra, per escori de tota, per iniciativa
del secretari, del sector y de l' Comyoay. Y aquest al-
calde no d' ha recordat tampoch de que se'n anaba el
Vicari de Castellat era odiat per tot hom, puig que
havia sigut sempre enemich de la classe obrera fins al
extrem de fer de puixada y entregant al Governador
civil y a la guardia civil mateixas llistas qu' ell no deya
de gent sospitosa, a pesar de ser de gent honrada y tra-
balladora, aqueixa sempre, donchs, que en d' d' d' d'
hueste l' obrers los hi demostren que fonsos respec-
tats en las sevas llistas y justas peticions, se l' con-
tenteva anant a bucar a Manresa fora de la guardia
civil, pero molt desbarbar los pases de la classe
obrer. A semblansa dels fabricadors de las colonias, dit
alcalde no d' ha recordat tampoch de que de molts dels
treballadors qu' incitava per medi dels soldats, se re-
tenia las seudes y n' havia rebut favors que may podrà
pagarlos.

Per tant d' aquest D. Joseph Vilaseca, alcalde, com
de D. Joseph Vives, secretari, s' estan ben tips los salien-
tes y no' hora si altre no rebra la paga que s' me-
reixen.

Y prou se. Si passa res no procurará entrar als
lectors de LA TRAMONTANA, son afectuosis

Havém rebut una fulla impresa a Manresa y
publicada pel Centre local de las societats obre-
ras de dita ciutat, parlantnos del desastros final
de la hueste allí entaulada y procurant la unió
de tots los obrers d' aqueixa ciutat sense l' re-
presentants vaporosos que se l' suclian vuy.

Heu aquí l' párraf de tal document, genui-
nament obrer, que dedica a socorre las victimas
del representants de las Tres Clases de vapor:

El mal está hecho, pero es preciso remediarlo, pre-
tender hacerlo la Federación (dels vapors) es impo-

sible. Antes que les 50 víctimes inmolades per los fabricants, antes que sus miserias y sus desgracias, están los treinta ó cuarenta representantes de la Federación que no pueden dejar de cobrar respetables sumas semanales y que absorben por completo todas las cuotas de sus asociados, logrando que la sociedad no sea de resistencia como se pretende, sino de perseverancia en promover luchas cuyas contingencias no puede salvar y á cuyas víctimas no puede socorrer.

Aquí sols nos toca afegir que aquestos representants, entre seus, gastos de viatges y comisiones y de representació, se venen á menjar un promedi de trescents cinquanta á quatre cents duros setmanals, que al cap del any importa la fabulosa suma de divuyt á VINT MIL DUROS que tenen de pagar en cuotas pera mantindre ganduls y polissos los que guanyan de dos á quatre duros setmanals pera mantindre numerosa familia.

Es molt salat aixó que passa ab las anomenadas coaccions dels obrers y del modo que ho pela la piempas burgesa pera fer atómosfera en favor de sos intereses.

El Diluvio del dimars d' aquesta setmana, edició del matí, publicava un sueltó sobre la huelga que 'ls manyans mecánichs sostenen á San Cristófol, en lo qual ja sortian las increpaciones duras y las paraulas inconvenients que un numerós grupo d' obrers en huelga dirigitan als esquirols, y fins s' hi atlega que va faltarli molt poch per no haverhi una batalla campal cap allá al carrer del Consell de Cent y Rambla de Catalunya.

Y com aixó era una garrofa completa, sens dubte mal apuntada á El Diluvio, una comissió de la Societat de Manyans mecánichs aná á la redacció de dit diari á posar las cosas en son lloch; pero siga per las ó par nefas, la rectificació no ha vingut y 'ls obrers interessats en ella no suplican que fem constar que 'l grupo numerós era compost de cinch associats, las paraulas duras é inconvenients no foren altres que ferlos present als esquirols que sos intereses eran comuns als dels associats, y 'l perill d' arribar á las mans fou... daré las mans uns ab altres fraternitament y deixant lo treball tots en aras de la solidaritat obrera.

Desenganyintse 'ls treballadors: los periódichs burgesos sempre trinan á defensar als seus.

A Nova York acaba de aplicarse la electricitat en la execució d' un condemnat á la pena de mort.

Y com si 'l modern invent volgués protestar de ser delicat á tan ignominios servey, l' ensaig ha resultat ple de detalls horribles y repugnants, tenintse de repetir tres vegadas las descargas eléctricas y donant luego per mort al criminal sense serlo.

La servilissió pugna per tota costats ab la pena de mort.

Y per aixó la electricitat se resisteix á execució.

Havém rebut una invitació pera assistir á la repartició de premia del certamen literari que á la Bisbal celebra la Societat de Ayudadors de las lletas patrias, atenció que agraheim per més que no 'ns es possible la assistència á tal acte per nostras ocupaciones.

A iniciativa de las instituciones, lo govern s' ocupa actualment en indultar als capellans y frares carcondas condemnats pels tribunals á consecuencia de baladrejar desde la trona contra 'l liberalisme.

Com trobém llicít la persecució de las ideas, nosaltres celebrém que no 's peni la opinió de ningú, per més que ben merecida tenen la pena los que negan la llibertat á tothom.

Pero de pasada bo es fer constar lo reaccionarisme de qui no s' interessa pels liberals y si pels frares carlins.

Perque va dir en Sagasta que 'l partit liberal contava ab diners de sobras pera guanyar las eleccions, han respost los conservadors que ells no tenen més que 'ls altres, y que per aixó guanyarán las eleccions próximas, porque sent lo principal element de vence 'ls diners, ells podran sempre tallar lo bacallá en aquest terreno.

Pero senyor, se tracta del sufragi universal ó de comprar bastá per alguna empresa de transport?

Una colla de vehins del carrer de Jerusalem,

de Valencia, atacaren una brigada sanitaria guista per un polisson, á fi d' impedir dedicarse á la desinfecció de focos coléricos.

Si d' un costat m' admira la ignorancia de uns ciudatans que s' oposan á las midas sanitarias, de l' altra 'm distreu veure un polisson jefe de moti en cosas d' higiene.

¿Será pera acreditarse de que son de la pudó, porque 's fican per tot?

Se diu que molts conservadors están disgustadíssims ab lo Sr. Silvela, ministre de la Gobernació, porque no comet encara prou arbitrariedades pera assegurar l' éxit de las elecciones. Y vostés s' ho creuhen?

Ja veurán com en materia de cometre ilegalitats no 's quedarán may endarrera.

Lo demás son veus que fan córrer los endios.

Continúan las autoritats conservadoras acreditant la marca en materia d' atropellis á la classe obrera.

A las hasanyas de Barcelona té d' afegirse avuy una carga que la benemérita de cavali doná á Málaga contra un grupo de donas huelguistas, ferintse set ó vuyt á cops de sable.

Vetaquí perquè 'l capita Alegría de la sarsuela canta alló de

Militares españoles que son bravos... porque sí.

Ab motiu d' una huelga en una fábrica del vèhi poble de Sant Andréu, també la benemérita s' ha llubit donant cargas injustificadas y ferint á donas y cristoras.

¿S' ha proposat algú desacreditar la guardia civil ó be induhin als obrers á que 's declarin en huelga acudint á las armas?

Donchs cuydado, que tant va 'l cantí á la font...

Tenim que dir als companys que 'ns preguntan que han contestat La Campana de Gracia y La Esquilla de la Torratxa á nostres escrits refutants los seus sobre la huelga de Maig, que no 's fassin ilusiones, que per aquests periódichs altra feyna hi ha que ficarse en polémicas ni en simples contestas ab nòsaltres sobre qüestions obreras, de las que 'n sortirian fets una llastima moral, y fins materialment baix lo punt de vista del negoci.

¿Prou s' haurán desenganyats ja en López y en Roca, si volen, ab lo macarrónico resultat de la suscripció caritativa ab que van amargarlos l' ou los representants vaporosos!

Y la llástima es que no han acceptat aquella ajuda que volian donarlos contra nostre Director.

¿Llavors si que hauríem rigut!

La Campana de Gracia sembla que s' ha pres en serio alló de las 10,000 pessetas de fianza per cada un de dos representants vaporosos, agafats pera protegirlos certa autoritat en determinadas circunstancias, y deixats anar desseguida que passá 'l perill y fou fets la pasterada.

¿Bona está La Campana en las qüestions obreras! ni las becerolas ha lograt aprendre, ignorant lo que sab tothom!

¿Aquesta vegada no més ha equivocat un dels dos individuos y tota la cosa!

Recomaném á nostres llegidors la lectura detinguda de la carta de Sallent que publicué en aquest número á pesar de sa molta extensió.

També tenim d' advertir que en altra carta de varios obrers de la mateixa localitat continúan las queixas contra 'ls representants de las Tres Clases de Vapor, dels que 'ns diuhen que en pochos dias han gastat uns cinquanta duros en viatjes y comisiones anant y venint de Barcelona, mentres hi havia molts obrers que patian gana y no se 'ls donava un ral.

Si 'ls obrers de Sallent volen fer algo de profit, no tenen de fer més que imitar als de Manresa, que desenganyats ja per fi de qui eran la canalla que 'ls mal dirigia y se 'ls menjava los quartos, han resolt fer societat apart de aquestas sangoneras y unirse als demás treballadors pera no tornarse á veure en humillaciones com la pasada.

Ja es hora de que l' obrer vetilli directament per son benestar, desfente de explotadors de baixa estofa entre 'ls que hi pululan alguns polissos de la secrets.

Lo gobernador de Barcelona s' ocupa activament en l' estudi de la qüestió social.

Ja varem veure los frays de sa Inteligencia en las heroicidades gubernamentals del passeig de Colon, indicit infalible de las carbassas que li prepara 'l sentit comú.

Més 'l valdrá no encaparrarse, que no s' ha fet la veritat ni la justicia en la qüestió social pera 'ls sátrapas del conservadorisme burgés.

Cinchecons conservadors de Barcelona s' reuniren dias passats en lo Castell dels Tres dragons del parque.

Terminada la teca enviaren un telegrama á en Cánovas dihent que li reiteraven sa adhesió.

Pero en Cánovas, que ja té 'l cul pelat de aquestas cosas, digué al rébril:

—Aixó está equivocot: lo que m' ofereixen aquestos senyor no es la adhesió, sino la digestió Com á bon sastrer, coneix lo panyo.

EPIGRAMAS

Se notajava un pagó los peccats de la conciencia, y maná 'l pare confés que al pens d' un Cristo roada tres Crístos en penitencia. —Imposible!— va exclamar estant d' aixecarse á punt, —me tindrà que dispensar. —Y, per qué no 's pots reair? —Perque no més ne sé un!

De cert poble un carnicer així á l' arcdeie 's queixava: —No puch matar un be enter, puig la carn may se m' acaba. Y 'l arcdeie ab molt talent de complaure al deute, va manar inconscient que no més ne mates mitj.

BALDRI CARRERAS

Un estadant del presiri de Melilla anomenat lo Pluma, ha timat al papa 4,000 pessetas pel procediment del enterro, ab preteix de construir una capella en las inmediacions d' aquella plassa.

Enganyar á un infalible que, segons diuhen, no pot enganyarse ni enganyarnos, es d' un mérit sobrenatural y un senyal del temps.

Avuy podém dir que, posada á proba la infalibilitat pontificia ab la d' un rimador, ha resultat molt inferior la primera á la segona, porque 'l equivoocat ha sigut lo papa.

¿Bona ha quedat la infalibilitat ara en mans d' un presidari!

Lo papa está redactant una nova Enciclica combatint lo racionalisme.

Me sembla que 'l infalible tornarà á errar bola com en la qüestió del Pluma.

A Martorell van fer una diversió mística un d' aquestos darrers diumenjes prenent per preteix anar en professó contra 'l miltieu de las vintyas y fent donchs la competencia al sulfat de coure en tal religió acté, que resultá divertit quan menos per la feyna que se li girá al vicari d' anar baladrejant pel camí contra tots los que no volian treures la gorra al passar la motxiganga.

Ja se sab que 'l carnaval negre dura tot l' any.

XARADA

En He que no es gens formal demó que va fer dos prima ab F Agnós que molt estima ha olvidat á la Total. J. PENA

SOLUCIONS

Á LAS CARRERAS DEL BÚENOS PASAR LOGOGREROS BURQUES: — Carbonell, Llobarro, Bacallá, Nerde, Llorn, Cor, Ra, B.